

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Imię i nazwisko autora rozprawy: **Dorota Sowińska-Kobelak**

Stopień naukowy oraz imię i nazwisko promotora rozprawy: **dr hab. Mariola Lemonnier, prof. UWM**

Temat rozprawy doktorskiej: **„Opinia biegłego jako narzędzie nadzorcze Komisji Nadzoru Finansowego i dowód w postępowaniu administracyjnym”**.

Koncepcja pracy obejmuje wskazanie tych elementów instytucji biegłego rewidenta i biegłego powoływanego w postępowaniu administracyjnym, które pozwalają rozróżnić to, co jest charakterystyczne dla tych instytucji prawa. Takie rozróżnienie jest konieczne ze względu na działania jakie podejmuje Komisja Nadzoru Finansowego w przypadku pogarszającej się sytuacji finansowej kasy. Komisja Nadzoru Finansowego dysponuje przy tym wieloma narzędziami, którymi może się posłużyć, ale w pogarszającej się sytuacji kasy istnieje niepewność co do wyboru odpowiedniego narzędzia. Z tego powodu organ może wyznaczyć biegłego rewidenta lub biegłego w celu ustalenia w jakiej sytuacji finansowej znajduje się kasa.

„Kasa” w rozumieniu polskiego prawa jest spółdzielnią, prowadzącą działalność finansową, działającą na mocy ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych z 2009 r. Kasy są jednakże jedynie kanwą, na której prezentowane są narzędzia nadzoru w przypadku pogorszenia się sytuacji ekonomicznej i finansowej podmiotu nadzorowanego i konieczności wszczęcia postępowania naprawczego. Komisja Nadzoru Finansowego może korzystać z wielu narzędzi prawnych związanych z nadzorem nad kasami – od środków stosunkowo łagodnych do bardziej drastycznych, szczególnie w tych przypadkach, w których kasa ma kiepską kondycję finansową, aż do środka w postaci wniosku o ogłoszenie upadłości. Komisja Nadzoru Finansowego może wykorzystywać wiele narzędzi nadzoru nad jednostką nadzorowaną, w tym może skorzystać z narzędzia w formie opinii biegłego rewidenta zgodnie z art. 62d ustawy o skok albo powołać biegłego w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego prowadząc postępowanie administracyjne.

Praca koncentruje się na niezależnym audycie, który odgrywa ważną rolę w zabezpieczeniu integralności sprawozdawczości finansowej sporządzanej przez zarządy spółek i innych podmiotów na rzecz inwestorów indywidualnych lub biznesowych. Ponadto biegli

rewidenci powołani przez Komisję Nadzoru Finansowego do badania sprawozdania finansowego kasy biorą udział w procesie nadzorczym. Jednakże biegły rewident działa w takim przypadku w imieniu organu nadzoru.

Podczas przeprowadzania audytu biegli rewidenci są zobowiązani do przestrzegania standardów wykonywania zawodu oraz standardów etycznych przyjętych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości oraz Polską Izbę Biegłych Rewidentów. Reguła ta znajduje także zastosowanie w stosunku do badania sprawozdań finansowych kas w taki sam sposób, jak w przypadku podmiotów w innym sektorze gospodarki. Międzynarodowe Standardy Rewizji Finansowej mają zastosowanie do przeprowadzania wszystkich kontroli przeprowadzanych przez biegłych rewidentów. Obejmuje to także badanie sprawozdań finansowych kas.

Organ może powołać biegłego zgodnie z Kodeksem postępowania administracyjnego. Biegły w postępowaniu administracyjnym przedstawia swoją opinię na podstawie swojej wiedzy i doświadczenia. W Kodeksie postępowania administracyjnego nie przewidziano specjalnych zasad formułowania opinii przez biegłego. Wymagania dotyczące opinii zostały wypracowane przez doktrynę i orzecznictwo.

W przypadku pogorszenia się sytuacji finansowej kasy, Komisja Nadzoru Finansowego może zwiększyć intensywność narzędzi, które może nałożyć na kasę. Z tego powodu konieczne jest właściwe określenie przesłanek wszczęcia postępowania naprawczego wobec kasy. Komisja Nadzoru Finansowego może samodzielnie określać okoliczności związane z sytuacją finansową kasy, ale ryzyko prawne z tym związane może być na nieakceptowalnym poziomie i w takiej sytuacji Komisja Nadzoru Finansowego może być narażona na ryzyko utraty reputacji.

Podsumowująca część tej dysertacji zawiera najważniejsze ustalenia wynikające z badań źródeł prawa, literatury i orzecznictwa oraz przedstawia kierunki proponowanych zmian. Zawarte wnioski mają formę weryfikującą, względem postawionych przed przystąpieniem do badań hipotez. W rezultacie analiza aktów prawnych, poglądów doktryny i orzecznictwa pozwala wzbogacić poglądy prezentowane w literaturze fachowej na temat instytucji biegłego. Informacje te dają możliwość refleksji oraz obserwacji kierunków zmian, które powinny znaleźć swe odzwierciedlenie w nowelizacji aktów prawnych, które mają na celu poprawę skuteczności nadzoru sprawowanego przez Komisję Nadzoru Finansowego.

J. Sominśka-Kobela

SUMMARY

Dorota Sowińska-Kobelak

Thesis promoteur: **dr hab. Mariola Lemonnier, prof. UWM**

Summary of the doctoral thesis entitled: **„Expert opinion as a supervisory tool of the Polish Financial Authority and evidence in administrative proceedings”**.

The concept of the thesis includes the indication of these components of a statutory auditor and an expert appointed in administrative proceedings which allow to distinguish the characteristic features of these legal institutions. Such a distinction is necessary due to the actions taken by the Polish Financial Authority in the worsening financial situation of the credit union. The Polish Financial Authority has many legal tools which can be taken but it can't be sure of choosing the right tool. For that reason, the authority may appoint the statutory auditor or expert for being sure of the financial situation in the credit union.

A „credit union” in the context of Polish law is a cooperative registered by virtue of the Credit Union Act 2009, as amended. The credit unions however, are only a canvas on which supervisory tools are presented in case of worsening economic and financial situation of credit unions. Polish Financial Authority may use many legal tools related to supervision, especially where credit union may go bankrupt from mild to more drastic, including filing for bankruptcy. The Polish Financial Authority may use many tools for supervision over credit unions, including the expert opinion in the context of the Code of Administrative Procedure or registered auditor opinion in accordance with Art. 62d of the Credit Union Act 2009, as amended.

The thesis focused on that independent audit plays an important part in safeguarding the integrity of financial reporting by directors of companies and other entities to the investing and business communities. Additionally, auditors appointed to report on the financial statements of credit unions in Poland can contribute to the supervision process with the Polish Financial Authority. However, the auditor has taking apart in supervision on behalf of authority. Registered auditors are required to comply with the Auditing Standards and Ethical Standard, for Auditors adopted by International Accounting Standards Board and the Polish Chamber of Statutory Auditors when conducting audits. This principle applies in the context of credit unions

in the same way as to entities in any sector. International Standards on Auditing apply to the conduct of all audits. This includes audits of financial statements of credit unions.

The authority may appoint the expert in accordance with the Code of Administrative Procedure. The expert in administrative proceedings has to be able to submit an opinion based on his knowledge and experience. The Code of Administrative Procedure does not provide special rules for formulating an opinion by the expert. Requirements for the expert opinion have been developed by legal doctrine and case law.

In the case of deterioration at credit union financial situation, the Code of Administrative Procedure may increase the level of sanctions it may impose. For that reason, it has to be necessary to determine in the right way the conditions for initiating credit union's recovery procedure. The Polish Financial Authority may independently determine the circumstances related to the financial situation of the credit union, but legal risk may not be at an acceptable level and in such a situation it may expose the Polish Financial Authority for reputation risk.

The recapitulating part of this thesis contains the most significant findings resulting from law research and study of literature, case law, and presents directions for improvement in the future. The contained conclusions take the form of a verification with reference to the prior set hypotheses. As a result, the analysis of legal acts, views of the doctrine and case law allows to enrich the views presented in the professional literature regarding the institution of an expert. This information gives the opportunity to reflect and observe on the directions of changes that should take place in legal acts to allow the Polish Financial Authority to more effectively supervise.

J. Sowińska-Kobelek